

Orsicam nomen suum à muliere quadam eius omnis accepisse ferunt. aiunt quidam à Corso eius terræ domino. quamquam (vt ait Thomas Porcachus) dicunt alij sic appellatam à qualitate cacuminis montis alicuius: eò quòd korfos apud Græcos sonet Templum cacuminis, seu Templum montis. Olim à Græcis Cyrnus vocabatur, à Cyrno Hercules filio, sed prius Terafina dicta erat. Insulæ huius primos cultores fuisse ferunt Persas, qui prius sub Caspijs habitauerant, ac Caspij Corsi nominabantur. Hodierni Corsice incolæ etiamnum, vt olim, habentur homines agrestes ferocesque, qui vel ipso aspectu animi ferocitatem referant. Homines pauperrimi, ac à literis profus alieni. Diuiditur autem Insula in quatuor partes. Latus Orientale ab incolis dicitur Banda di dentro: Occidentale Banda di fuora; Meridionale quod vergit versus castrum Bonifacij di la da monti, id est, Transmontana; Septentrionale versus promontorium, quod caput Corsum dicunt. di qua da monti. id est, Cisfontanam vocant. Iulius memorat olim in ea fuisse ciuitates triginta tres: hodie nullam ferè habet præter vnam Bastiam, paruum maritimamque urbem, in qua residet supremus Gubernator, quem quotannis illis constituunt Genuenses. Est & Nebbium ciuitas cum Comitatu, eam Ptolomæus, Cerfunum videtur appellasse. Portus habet binos hæc insula satis amplos, maximarum nauium capaces, in sinu qui vocatur S. Florentij, Est & sancti Bonifacij portus, à Ptolomæo dictus portus Syracusanus. Insula pessime culta: est enim aspera petrosa que, loca habens altissima ac deserta. Crescit optimum & nobilissimum vinum in ea Insulæ parte quæ respicit Tiguriam. Fert quoque refinam, mel & similia; non tamen laudatur mel in ea collectum. Referta est ouibus & bobus ea pars quæ respicit Hetruriam Italiz; est mediocriter plana, habetque ibi foecundum solum, & producit nobiles & dulces fructus. In reliquis ferè locis aditu est difficilis ob montium asperitatem. In montanis quæ vocantur. Illia Orba, vbi insula est eleuatissima, ingens numerus oberrat animalium, quæ ipsi Capras alij Mustolas appellant, animal præterquam in hac insula & Sardinia nusquam apprens in tota Europa: habens corium & pilos instar cerui, & cornua instar arietis, non longa, sed retro circum aures reflexa præcipue duritie, vt si altitudine 50. pedum præcipitetur inter saxa, ac capiti incumbat, non lædatur, magnitudinem retinens cerui mediocris, Solisque herbis vescitur, cursu præd tum velocissimo, carnes habens gustu lapidas. Fluminibus rigatur Gelone, Tauiguano, Sagona, Bauono, Tegiamo, ac nonnullis alijs. Syluis nemoribusque quæ refinam exhibent: montes hinc inde vestiuntur. Montes verò præcipui sunt, quos dixi Illia Orba vocati; item Cheparteno mons, mons Tenda, mons Gualango, mons Rossus. Ferri minæras habet in comitatu Nebbieni, secundum Biuiacum amnem, & propè Sanctam Florentium. Salis fodinæ sunt dictæ ab incolis, Salinæ della Roia. Sunt præterea valles quædam profundissimæ, nebulis nullo non anni tempore obductæ, in quibus Chrystallum ferunt haberi. In mari autem inter Corsicam & Sardiniam Corallium legitur. Thermas habet complures, vt eas quas vocant de pietra Pola; item propè Asca in valle Caroggia; item in territorio Nebbieni nonnulla alia. Ab Occidente & Septentrione respicit mare Ligusticum; ab Ortu Tyrehenum; à Meridie Sardiniam. In hanc insulam aliquando irruerunt Saraceni, eamque sibi vendicarunt, Genuenses autem duce Ademaro classem expedientes atque insulam adeuntes, eam de manibus infidelium eripuerunt, eamque etiamnum sub potestate sua retinent, ita vt per totam insulam nulli incolarum arma gestare liceat; dantque illis Genuenses singulis annis gubernatorem vnum generalem. Fuit & in insula hac ciuitas antiqua Aleria dicta, tribus ferè miliaribus Germanicis distans à Bastia (Bastia autem penult. prod. dicitur) Sed iacet hodie in ruinis, nec quisquam ibi nunc habitat præter pastores, translatusque est inde Archiepiscopatus ad Bastiam. haud procul ab area ciuitatis Aleriz labitur fluius quidam, qui maximus habetur inter amnes Corsicæ.

Corsica insula maris Mediterranei, ingressu admodum difficilis propter arduas quibus tota circumdatur montes. quoniam et interior maxima ex parte montosa est, unde et frumenti minus ferax. In precto tamen est vinum Corsicum, quod inde Romam auclitur. Equos praeterea gignit egregios, quemadmodum et canes venaticos. Incolarum etiam Corsicae fortitudo militaris commendatur apud Italos. Primum insula haec a Tyrrhenis capta est, inde a Carthagenensibus, quibus eam postea eriperunt Romani, a quibus et recentia sunt, donec a Saracenis expellerentur, et deinde a Genuensibus, qui et ipsi postmodum a Pisaniis expelluntur, atque per eos in Pontificum potestatem insula rediunt, tandem a Genuensibus recuperatur, sub quorum etiamnum est imperio. Descripsit autem Corsicam Leander Albertus ex commentariis Augustini Justini adeo exacte ut nihil penitus in ea desiderari videatur.

